

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 1/441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/181/2014/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

56/2015. számú (II. 26.)

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2014. március 5-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2015. február 26-án megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos beadványát a H* Rendőrkapitányságra (a továbbiakban: Rendőrkapitányság) 2014. március 5-én terjesztette elő a panaszát. A beadványában előadta, hogy panasszal kíván élni a 2014. február 27-én történt rendőri intézkedéssel kapcsolatban. Aznap a lakása kertjében megjelentek a H* Önkormányzattól a közmunkások akik, elkezdték a kertben lévő fákat láncfűrészsel kivágni. A panaszos felszólította őket, hogy tevékenységükkel hagyjanak fel. A felszólításra Zs. L. közterület-felügyelő elmondta, hogy a jegyző utasítására érkeztek a helyszínre, mivel a szomszéd bejelentést tett, hogy a kertben olyan növények vannak, amire ő allergiás. A panaszos elmondta, hogy ez mind dísznövény, ami hivatalosan vásárolta őket, majd újból közölte, hogy hagyják abba a növények kivágását, mert az önkormányzattól kapott határozatban előírt 15 napos fellebbezési határidő még nem telt el. Zs. L. ekkor telefonon kihívta a rendőröket.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Az odaérkeztek a rendőrök és a közterület-felügyelővel bementek a kertbe, majd a rendőrök felszólították a panaszost, hogy igazolja magát, és bejöttek a kertbe, és adja át a személyi igazolványát. A panaszos közölte, hogy nincs nála, mivel csak az állatokat jött etetni. A rendőrök közölték, hogy ha nem igazolja magát, akkor kényszerintézkedést fognak alkalmazni. A panaszos közölte, hogy de hiszen ismerik őt, mire azok azt mondták, hogy nem ismerik és ha nem igazolja magát, akkor kényszerintézkedést fognak alkalmazni, majd felszólították, hogy forduljon meg, és odavágták a falhoz a panaszost, szétrúgták a lábát. Ezután megmotozták, a rendőr megkérdezte, hogy van-e nála szúrófegyver, majd hátrabilincseltek a kezét. A panaszos kezét annyira hátrahúzták, hogy nem tudott megállnia a lábán, majd így végig húzták a kertjén. Ezt az utcáról többen is látták. A kapitányságra is ily módon húzták be, miközben több rendőr – akiknek nem látta az arcát – biztatták, hogy „adjál neki, ne sajnáld!”.

Ezután a panaszost hátrabilincselte kézzel leültették a sarokba, ekkor a panaszos beszélni akart a kapitányságvezetővel vagy a helyettesével, de azt a választ kapta, hogy nem beszélhet velük. A rendőrségen meg se hallgatták, nem történt vele kapcsolatban semmi. 11 óra 30 perc körüli időben elvitték az orvoshoz, aki megkérdezte, hogy keletkezett-e sérülése, amire elmondta, hogy a keze fáj, amire az orvost azt felelte, hogy az csak a bilincstől van. A panaszos előadja, hogy a kezén látszik a bilincslenyomata.

A panaszos sérelmezi az intézkedést.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott iratok alapján az alábbiak állapíthatók meg.

1) Az előállítás végrehajtásáról készült jelentés rögzíti, hogy a panaszossal szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdés szerint igazoltatást, a 31.§ (1) bekezdés szerint ruházatátvizsgálást, és az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) és f) pontja alapján előállítást fogatosítottak. A magánlakásban végrehajtási eljárás lefolytatása céljából intézkedtek az Rtv. 39. § (1) bekezdés e) pontja alapján.

A panaszossal szemben az Rtv. 47. § alapján testi kényszert, az Rtv. 48. § b) pontja alapján bilincset alkalmaztak.

Az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírása:

A rendőrök 2014. február 27-én 9 óra 10 perckor megjelentek H*, Z* szám alatt, mivel onnan Zs. L. közterület-felügyelő bejelentést tett, hogy az ott lakóval szemben H* jegyzője, az ingatlan kényszerkaszálást rendelt el. A helyszínre érve felvette a kapcsolatot Zs. L. közterület-felügyelővel, aki elmondta, hogy a panaszos korábban átvette a kényszerkaszálás elrendeléséről szóló határozatot, ezért a mai napon megjelentek a helyszínen azonban az ott tartózkodó panaszos agresszívan lépett fel velük szemben és nem engedte a kaszálás végrehajtását.

Ezt követően az udvaron tartózkodó panaszossal megpróbálta felvenni a kapcsolatot, közölte vele a megjelenése okát, valamint nevét és jelvéyszámát, azonban a panaszos indulatosan, agresszívan lépett fel velük szemben, kezével a rendőri felszólítás ellenére folyamatosan

felénk hadonászott, az ügyel kapcsolatban nem hallgatta meg a rendőröket, folyamatosan a szavukba vágott és kifogásolta a jegyző intézkedésének jogszerűségét. Ekkor személyazonosságának igazolására szólította fel, közölte vele, hogy adjon át személyazonosság igazolására alkalmas okmányt, erre a panaszos közölte, hogy nincs nála irat. Ekkor felszólította a panaszoszt, hogy személyes adatait diktálja be, erre azt válaszolta, hogy azt nem fogja megtenni. Ekkor a rendőr közölte, vele hogy amennyiben nem hajlandó személyes adatait bediktálni és más módon sem fogja, igazolni személyazonosságát, előfogiák állítani.

Ezt követően ismét a „törvény nevében szavak előrebocsátásával ismét felszólították, hogy igazolja személyazonosságát, mondja meg a nevét. A panaszos továbbra sem volt hajlandó bediktálni adatait, még a nevét sem, továbbra is agresszívan hadonászott, ezért közölte vele, hogy a kezeit hátra fogja bilincselni és előállítják a Rendőrkapitányságra. Ezt követően kezeit támadás megakadályozása végett hátra bilincselte, majd rajta ruházatátvizsgálatot végezte, melynek során szűrő, vágó és önkárosításra alkalmas eszközt nem találtak.

Ezt követően, tekintettel nevezett agresszív, indulatos viselkedésére, két oldalról elvezető fogást használva kísérte a szolgálati gépkocsihoz, melynek során aktívan ellenszegült, testét megfeszítette, és próbált szabadulni a fogásból, ekkor többször felszólította, hogy ne szegüljön ellen az intézkedésnek, de a panaszos továbbra is folytatta ellenszegülő magatartását próbálta testét megfeszíteni, a fogásból szabadulni.

A kapitányságon aztán a panaszos bediktálta az adatait, amit leellenőriztek a nyilvántartásban, így személyazonossága hitelt érdemlően megállapítást nyert. Miután a személyazonosságát megállapították, átszállították a Rendelőintézetbe, ahol megállapították, hogy nincs külsérelmi nyom rajta. A panaszos elmondta, hogy korábban már volt több ügye is a kapitánysággal, ezrét elfogultságot érez, és kérte, hogy ügyét ne a Rendőrkapitányság vizsgálja ki.

Mivel a panaszos az előállítás alatt többször kijelentette, hogy nem hajlandó együttműködni semmilyen a kapitánysággal kapcsolatos intézkedésben, ezért nem vették le róla a bilincset, csak közvetlen szabadon bocsátása előtt, a rendelőben

A panaszoszt 11 óra 20 perckor szabadították. A panasossal külön íven szabálysértési feljelentést tettek a rendőrök.

A parancsnoki kivizsgálás szerint az intézkedés és a kényszerítő eszköz alkalmazása szakszerű, jogszerű és arányos volt.

2) Az orvosi igazolás rögzíti, hogy a panaszoson külsérelmi nyom nem látható.

3) A panasossal szemben a Szabs. tv. 207. § és a 216. § alapján tett feljelentés az előállításról szóló jelentéssel azonos írja le a történéseket.

4) A 2014. február 20-án kelt jegyzői határozat az érintett ingatlan és az ingatlan előtti közterület kényszerkaszálásáról rendelte el az 1995. évi LIII. tv. 46. § (1) bekezdés c) pontja és a 24/2004 (V.03.) Önkormányzati Rendelet 11. §-a alapján. A kényszerkaszálás határideje február 28. A határozat ellen 15 napig lehet fellebbezéssel élni.

5) A panaszossal szemben a rendőrség a panaszban érintett cselekmények miatt 50.000 Ft pénzbírságot szabott ki 2014. március 4-én, a határozat 2014. március 20-án jogerőre emelkedett.

6) A két intézkedő rendőr 2014. április 10-én kiegészítő jelentést készített, ami az alábbi érdemi többletinformációkat tartalmazta.

2014 február 27-én a Megyei Rendőr-főkapitányság Tevékenység Irányítási Központja (továbbiakban: TIK) utasítása alapján szolgálatuk teljesítése során szolgálati gépkocsival, az Rtv, 24. § (1) bekezdése alapján 2014. február 27-én 9 óra 10 perckor megjelentek a panaszos ingatlanánál, mert onnan Zs. L. közterület-felügyelő bejelentést tett, hogy az ott lakóval szemben H* jegyzője, az ingatlan udvarán kényszerkaszálását rendelte el – mivel a kert rendezettsége az önkormányzati rendeletben előírtaknak nem felelt meg – amit az ott lakó meg akar akadályozni.

Kiérkezve a helyszínre H*, Z* szám alatti udvaron tartózkodott személlyel megpróbálták felvenni a kapcsolatot, a napszaknak megfelelő köszönés után közölték vele a megjelenésünk okát, – hogy az ingatlan udvarán kényszerkaszálást rendelt el H* jegyzője, aminek végrehajtása során az azt végrehajtókkal szemben tanúsított magatartásából adódóan bejelentés érkezett a Megyei RFK Tevékenység Irányítási Központba – nevüket, jelvéyszámukat, ami a 10 M mintájú gyakorló ruházatukon is rajta volt. Azonban a panaszossal a kommunikációban ezen túl nem jutottak, mivel a panaszos indulatosan, agresszívan lépett fel velük szemben, kezével a rendőri felszólítás ellenére folyamatosan feléjük hadonászott.

Az ügygel kapcsolatban nem hallgatta meg a rendőröket, folyamatosan a szavunkba vágott és kifogásolta a jegyző intézkedésének jogszerűségét, amit csupán trágár szavakkal fejezett ki, konkrét érveket nem fogalmazott meg a jogszerűtlenség mivoltával kapcsolatban. Ezen túlmenően párbeszédet vele nem tudtak folytatni.

Ezt követően személyazonosságának igazolására szólították fel, közölték vele, hogy adjon át személyazonosság igazolására alkalmas okmányt, vagy más módon igazolja személyazonosságát. Nevezett személy azt nyilatkozta, hogy nincs nála személyi igazolvány.

Ekkor felszólították, hogy személyes adatait diktálja be, erre azt válaszolta, hogy azt nem fogja megtenni. Majd közölték, vele hogy amennyiben nem hajlandó személyes adatait bediktálni és más módon sem igazolni személyazonosságát, elő fogják állítani a Rendőrkapitányságra az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) és f) pontja alapján. Ezt követően ismét a „Törvény nevében” szavak, előrebocsátásával felszólították a panaszost, hogy igazolja személyazonosságát, mondja meg a nevét. A panaszos továbbra sem volt hajlandó bediktálni adatait, még a nevét sem, továbbra is agresszívan hadonászott, ezért közölték vele, hogy kezeit hátra fogjuk bilincselni és előállítjuk a Rendőrkapitányságra, így kezeit támadás megakadályozása végett az Rtv. 47.§ alapján testi kényszer alkalmazásával megfogták és az Rtv. 48§ b) pontja alapján hátra bilincseltek, majd rajta ruházatátvizsgálatot hajtottak végre, melynek során szűrő, vágó és önkárosításra alkalmas eszközt nem találtak. Ezt követően, tekintettel a panaszos agresszív, indulatos viselkedésére, és arra, hogy továbbra is indulatos hanghordozásban kommunikált, figyelmeztetést követően, a 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 40. (1) bekezdése alapján két oldalról elvezető fogást alkalmazva kísérték a szolgálati gépkocsinhoz, hogy ezzel, megakadályozzák a panaszos támadását, esetlegesen szolgálati gépkocsiban történő károkozást, mivel az elmúlt időszakban, ilyen jellegű magatartásra

többször volt példa előállított személyek vonatkozásában a Rendőrkapitányság illetékességi területén.

A panaszos ennek során aktívan ellenszegült, testét megfeszítette, és próbált szabadulni a fogásból, ekkor többször felszólították, hogy ne szegüljön ellen az intézkedésnek, de a panaszos továbbra is folytatta ellenszegülő magatartását, próbálta testét megfeszíteni, a fogásból szabadulni.

Az előállítás úgy került végrehajtásra, hogy a panaszos ne kerüljön olyan testhelyzetbe, amiből rúgást, lökést tudna kifejteni a rendőrök felé, vagy más tárgy irányába, és ezzel kárt tudna okozni.

Az intézkedés során a rendőrök kiegyensúlyozott, udvarias, de ugyanakkor határozott módon, jól hallhatóan beszéltek a panaszossal. A rendőri intézkedés 2014. február 27-én 9 óra 10 perckor kezdődött és 11 óra 20 perckor fejeződött

A helyszíni intézkedés során végig jelen volt Zs. L. közterület felügyelő, aki az intézkedés során a határozatot megmutatta a rendőröknek, majd az intézkedés végeztével egy másolati példányt átadott belőle. Zs. L.-lél a kényszerkaszálás végrehajtása céljából 6 helyi közfoglalkoztatott érkezett. be.

A panaszos kifogásolta a jegyző intézkedésének jogszerűségét, amit csupán trágár szavakkal fejezett ki, konkrét érveket nem fogalmazott meg a jogszerűtlenség mivoltával kapcsolatban. A közterület- felügyelőt szidalmazta folyamatosan, a rokonait szidta, becsmérelte, azt hangoztatta, hogy az okozott kára több 10 millió forint, mivel nagyon értékes növényeit vágják ki.

Zs. L. elmondta, hogy a panaszos korábban átvette a kényszerkaszálás elrendeléséről szóló 2996-1/2014. számú határozatot, melyet több felszólítás is megelőzött. Azonban a panaszos az önkormányzati rendeletben előírt kötelezettségének nem tett eleget, kertjének állapotát nem rendezte, ezért a kényszerkaszálás kényszerintézkedésnek végrehajtását, a határozatban foglaltak alapján, a aznap megkezdték, ahová tudomásunk szerint a közterület-felügyelő a közmunkásokkal együtt érkezett.

A jegyzői határozat rendelkezésre állt a helyszínen, mely a rendőrök tudomásuk szerint jogerős volt. Abból egy példányt a foganatosított rendőri intézkedést követően kaptak Zs. L.-től, melyet a keletkezett iratokhoz csatoltak.

A személyes szabadságot korlátozó intézkedésre azért került sor, mert az intézkedés alá vont személy nem volt hajlandó magát hitelt érdemlően igazolni, személyes adatait bediktálni, az igazolást megtagadta, ez által a Szabs. tv. 207. § (1) bekezdésébe, valamint a 216. § (1) bekezdésébe ütköző szabálysértéseket követte el. A rendőri felszólítást követően továbbra sem volt hajlandó magát igazolni, a szabálysértést tovább folytatta. Előállítás jogalapja Rtv 33. (2) bekezdés a) és f) pontja volt. Az előállítás 2014. február 27-én 9 óra 15 perctől 11 óra 20 percig tartott.

A személyes szabadságot korlátozó intézkedést a rendőrkapitányságra foganatosították, ahol a panaszos személyi adatait már bediktálta, melyet a KEK KH SZIG nyilvántartásban ellenőriztek, így személyazonossága hitelt érdemlően megállapítást nyert. Az általa elkövetett

szabálysértések miatt vele szemben szabálysértési feljelentést tettek, majd az intézkedés befejeztével orvosi vizsgálatra szállították, majd onnan szabadon bocsátották.

Az előállítás ideje alatt az intézkedés alá vont személyt a Rendőrkapitányság folyosóján helyezték el, mert a kapitányságon előállító helyiség nincs, A korábban előállításra használt helyiséget évekkel korábban a H Bizottság bezárattatta, mivel fogvatartottak elhelyezésére alkalmatlan. Az elhelyezése úgy történt, hogy a panaszost megbilincselve a folyosón lévő székre ültették, őrzését ekkor T. M. r. törm. látta el. A panaszos részére étkezést, mivel a fogvatartása az 5 órát nem haladta meg, nem biztosítottak. A panaszos a hozzátartói értesítését figyelmeztetés ellenére sem kérte. A rendőri intézkedéssel szemben panasza nem volt.

Mivel a panaszos az előállítás ideje alatt többször kijelentette, hogy semmilyen módon nem hajlandó együttműködni, semmilyen Rendőrkapitánysággal kapcsolatos intézkedésben, ezen kijelentést akkor is megismételte kérdésre, mielőtt az orvosi vizsgálatra történő szállítást végrehajtották volna, ezért róla a bilincset, csak közvetlenül a szabadon bocsátást megelőzően az Orvosi Rendelőben vették le.

A panaszost 11 óra 20 perckor tájékoztatták a törvény szerinti panasz lehetőségéről, határidejéről, és ezt követően szabadon bocsátották. Tájékoztatták továbbá arról, hogy amennyiben elfogultságot érez a Rendőrkapitánysággal szemben úgy panaszát a Független Rendészeti Panasztestületen keresztül is megteheti, akár elektronikus úton is.

Valamint ezen túl, a részére kiadott tájékoztatón további jogsegély helyekről is közölt információt a rendőr.

A közterület-felügyelő a helyszínen úgy nyilatkozott, hogy nem kíván magán-indítványt előterjeszteni a sérelmére elkövetett becsületsértés miatt.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv., Szolgálati Szabályzat és egyéb joganyag rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

A Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak az Alaptörvényben a IV. cikkben foglalt személyi szabadsághoz való jogát, a XXIV. cikkben foglalt tisztességes eljárásához fűződő alapvető jogát, és a II. cikkben foglalt emberi méltósághoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A rendőrök intézkedési kötelezettsége kapcsán a Testület az alábbi megállapításokat tette.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 9. §-ának (1) bekezdése azzal egészíti ki a fenti szabályt, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon

szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki. A 8. §-a szerint pedig a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 121. pontja, 166.§ (1) bekezdése szerint a magánlaksértés szabálysértést követi el az, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe, vagy ezekhez tartozó bekerített helyre az ott lakónak vagy azzal rendelkezőnek akarata ellenére, vagy megtévesztéssel bemegy, vagy ott bennmarad, úgyszintén aki mást akadályoz abban, hogy a lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen.

A Szolgálati Szabályzat 37. § (1) bekezdése szerint a rendőrök részt vesznek a végrehajtási cselekmények biztosításában.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

A rendőri jelentések és a panaszosi előadás abban megegyezik, hogy telefonos bejelentés érkezett a rendőrkapitányságra egy ingatlanról és annak kényszerkaszálásával kapcsolatos vitáról.

A bejelentés tartalma a Testület álláspontja szerint felvetette annak a gyanúját, hogy az érintett ingatlanban tartózkodó személyek valamelyike jogellenes cselekményt követ el, ez pedig az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a bejelentések tartalma miatt a rendőrségnek fennállt az intézkedési kötelezettsége.

2) A Testület ezt követően azt értékelte, hogy a rendőrség eleget tett-e az intézkedési kötelezettségének, illetve a megkezdett intézkedés során jogszerűen került-e sor a panaszos előállítására.

a) Az Rtv. 33. § (1) és (2) bekezdése taxatív felsorolja az előállítás okait. A rendőrség ezen okok közül a panaszos előállításának indokaként és jogalapjaként az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) illetve a f) pontját jelölte meg. Ez utóbbi szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja.

Az Rtv. 29. §-a szerint a rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani,

b) az igazoltatott személyt lakcímének, tartózkodási helyének - az igazoltatott választása szerint - a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal vagy más alkalmas dokumentummal történő igazolására, vagy a lakcímré, tartózkodási helyre vonatkozó nyilatkozattételre kérheti fel, valamint

c) amennyiben a 24/A. § (1) bekezdésében meghatározott személy felkérése alapján igazoltat, úgy az igazoltatott személyt a b) pontban megjelölt adatok igazolására, vagy ezen adatokra vonatkozó nyilatkozattételre kéri fel.

Az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot - a személyazonosító igazolványon túl - minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

Az Rtv. 19. §-a rögzíti az állampolgárok rendőrökkel szembeni kötelezettségeit. Eszerint a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

A rendőri jelentések szerint a panaszost igazolásra szólították fel, aki erre közölte, hogy nincsenek nála iratok. Ezután kérték, hogy diktálja be az adatait, aminek nem tett eleget és a határozat jogszerűségét kifogásolta. A rendőrök ezért ismét felszólították, az előállítás kilátásba helyezésével, majd miután ennek nem tett eleget és továbbra is agresszívan hadonászott, ezért a rendőrök hátrabilincseltek a kezét és előállították.

A panaszos a rendőri jelentéssel nagyjából egyezően adta elő az eseménysort, annyi eltéréssel, hogy álláspontja szerint ok nélkül bilincseltek meg a rendőrök.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a panaszos nem tett eleget az igazolási kötelezettségének, ezért a rendőröknek az Rtv. 19. § (2) bekezdése megnyitotta annak a lehetőségét, hogy vele szemben előállítást alkalmazzanak.

Mivel a Testület az előállítás jogalapját megfelelőnek találta, a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az intézkedés megfelelt-e az arányosság követelményének. Az Rtv. 15. §-a szerint ugyanis a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés,

illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdése funkcióját tekintve a rendőri mérlegelésnek ad teret. A bekezdés imént idézett a) pontja lehetőséget biztosít az intézkedő rendőr számára az előállítás foganatosítására, ugyanakkor – ellentétben az ugyanezen szakasz (1) bekezdésében felsorolt esetekkel – nem teszi azt kötelezővé. Azonban a mérlegelés lehetősége sem korlátlan – a Testület töretlen gyakorlata szerint a mérlegelés akkor állja ki a jogszerűség próbáját, ha az megfelel az Rtv. 15. §-ában rögzített arányossági kritériumnak, tehát nem okoz olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. A fentiekből kiindulva, a jogalap megléte önmagában nem teszi a rendőri intézkedést jogszerűvé. Amennyiben az arányosság követelménye nem érvényesül, úgy a megfelelő jogalap megléte mellett is jogszerűtlenné válik az intézkedés.

Az arányosság megítélésekor a Testületnek azt kellett figyelembe vennie, hogy volt-e az előállításnak olyan célja, amely csak a szabadság korlátozásával volt elérhető.

Az előállítás célja a panaszos személyazonosságának a megállapítása volt, tehát azt kellett vizsgálni, hogy a helyszínen volt-e más mód arra, hogy a panaszos személyazonosságát teljeskörűen megállapítsák. Az Rtv. 29. § (8) bekezdése szerint e § alkalmazásában személyazonosító adaton az érintett személy nevét, születési helyét, születési idejét és anyja születési családi és utónevét kell érteni. Tehát a panaszos előállítását csak akkor lehetett mellőzni, ha ezen adatok megjelölésével más módon a személyazonossága kétséget kizáróan megállapítható lett volna. A jelen esetben a helyszínen a közterület-felügyelő úgy nyilatkozott, hogy a panaszos az ingatlan tulajdonosa, illetve rendelkezésre állt a panaszos telkére kényszerkaszálást előíró határozat, ami a panaszos nevét és lakcímét tartalmazta, amely adat tartalom azonban nem elegendő a személyazonosság nyilvántartási rendszerben való ellenőrzéséhez. Mindezek alapján megállapítható, hogy hiába nem volt a panaszos kiléte vita tárgya a helyszínen, illetve a határozatból hiába volt megállapítható a lakcíme, önmagában ez a két adat nem volt elegendő a személyazonosság Rtv. szerinti megállapításához, így a panaszos előállítása nem volt mellőzhető.

Mindezek alapján a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy az intézkedő rendőrök jogszerűen korlátozták a panaszos személyes szabadsághoz való jogát.

Tekintettel arra, hogy a panaszos előállításához az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja elegendő alapot nyújtott, a rendőrség által megjelölt másik előállítási ok vizsgálatát a Testület mellőzte.

b) Az előállítás időtartama kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A Szolgálati Szabályzat 30. §-ának (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése főszabályként a „szükséges” időt jelöli meg és csak végső korlátként, határozza meg a 8 órás (illetve indokolt esetben, külön alaki feltételek mellett a további 4 órás) időtartamot. Felhívja a Testület a figyelmet az előállítás intézményének a személyi szabadságot súlyosan korlátozó jellegére, amelyre értelemszerűen vonatkozik az Rtv. 15. § (1) bekezdésében meghatározott azon általános arányossági követelmény is, mely szerint „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”.

A rendőri jelentések és az előállításról szóló igazolás rögzíti, hogy a panaszossal szembeni intézkedés 9 óra 15 perckor kezdődött és 11 óra 20 percig tartott. Ezen idő alatt (2 óra 5 perc) a panaszost beszállították a kapitányságra, kitöltötték a szükséges nyilatkozatokat, illetve ellenőrizték a személyazonosságát, majd átszállították az orvosi rendelőbe, ahol a vizsgálatot követően szabadították. A jelentések szerint a bilincset a panaszosról az orvosi rendelőbe szállításakor 11 óra 10 perckor vették le.

Tehát a panaszossal szemben az intézkedés 9 óra 15 perckor kezdődött, a helyszíni intézkedés kb. 20 perc volt, ezt követően 4 perc gépkocsival a rendőrség épülete. Kb. 20 percet igényelt a priorálás, és egyéb nyilatkozatok kitöltése. A panaszost ezt követően szállították a rendelőbe, ahova az út 2 perc gépkocsival, az orvosi vizsgálat és az iratok kitöltése 10 percig tartott.

A Testület az időtartam értékelésekor az alábbi szempontokra volt figyelemmel. Az előállítás, mint szabadságkorlátozó intézkedés mindig célhoz kötött, ebből adódóan csak addig tarthat, amíg a célja megvalósul. Amennyiben a jelen esetben elfogadjuk azt a rendőri álláspontot, hogy az előállítás célja az volt, hogy a panaszos személyazonosságát megállapítsák.

A rendőri iratokból kitűnik, hogy a panaszossal szemben az intézkedés 2 óra 5 percig tartott, amely idő alatt számos cselekményt fogantatosított a rendőrkapitányság a panaszos vonatkozásában. A Testület megállapította, hogy ugyan több un. „üresjárat” is volt az előállításában, ugyanakkor álláspontja szerint ezek időtartama nem haladta meg azt a mértéket, amely a panaszosi oldalon alapjogsérelmet okozott volna.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszos előállításának időtartama nem volt aránytalan, ezért nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

3) A panaszossal szemben alkalmazott bilincs jogszerűségének vizsgálata kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános szabályaként az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható. (Az arányosság generális követelményét az Rtv. 15. §-aa rögzíti, eszerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.)

Az Rtv. 47. §-a értelmében a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

Az Rtv. 48. §-a úgy rendelkezik, hogy a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

A fentieket a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. §-a tovább finomítja:

41. § (1) „Bilinc alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt,

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilinc alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.”

A Szolgálati Szabályzat 39. §-ának (1) bekezdése kimondja továbbá, hogy az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.

Ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint az intézkedés alá vont személy magatartása szempontjából a rendőr az alábbiak szerint tesz különbséget:

- a) passzív ellenszegülést tanúsító személy, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevőleges ellenszegülést nem mutat,
- b) aktív ellenszegülést tanúsító személy, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni,
- c) támadó magatartást tanúsító személy, aki az intézkedő rendőrré, valamint a támogatására vagy védelmére kelt személyre rátámad.

A (3) bekezdés szerint pedig a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie:

- a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint
- b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

a) A Testület – miként azt fentebb már kifejtette – nem tudta az eseménysort atekintetben rekonstruálni, hogy a panaszos ellenszegült-e vagy tanúsított-e támadó magatartást, ezért nem tartja kizártnak, hogy felmerültek a bilincselést megalapozó Rtv. 48. § szerinti okok, viszont a

tekintetben egybehangzó az előadás, hogy a rendőr más – enyhébb – kényszerítőeszköz használata nélkül, azonnal a panaszos bilincselését kezdeményezte és csak az elvezetéséhez használtak testi kényszert. Mindebből kitűnik, hogy a rendőr nem tartotta be az Rtv.-ben előírt fokozatossági követelményeket, mivel ellenszegülésének megtörése érdekében először testi kényszert kellett volna vele szemben alkalmazni, és amennyiben az elégtelennek bizonyul, akkor lehetett volna vele szemben bilincset használni (különös figyelemmel a létszámförlényre). A rendőrség nem tudott megjelölni olyan körülményt, ami indokolta volna, hogy a fokozatosságot mellőzve rögtön bilincsel kíséreljék meg az ellenállás megtörését.

Megjegyzni továbbá a Testület, hogy a panaszos heves gesztikulációja, a rendőri jelentés szerint a jogszerűtlen kényszerkaszálásra vonatkozó előadása közbeni „agresszív hadonászása”, nem meríti ki az Rtv. szerinti támadás fogalmát. A támadásnak vagy annak veszélyének ugyanis konkrétan és közvetlenül kell lennie, egy támadás eshetőleg, távoli veszélye nem elegendő alap a bilincseléssel járó súlyos jogkorlátozáshoz.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga a helyszínen történt azonnali bilincselés kapcsán.

b) A rendőri jelentések szerint a panaszossal 9 óra 15 perctől 11 óra 10 percig alkalmaztak bilincset. Ennek a jelentés szerint az volt az oka, hogy a panaszos közölte, hogy több ügye volt már a kapitánysággal, amit elfogultnak érez, és ezért nem hajlandó velük együttműködni. Ugyanakkor ezen rendőri előadás ellenére a jelentés azt is rögzíti, hogy a kapitányságon önként bediktálta az adatait, tovább a jelentés nem jelöl meg semmilyen olyan konkrét cselekményt, vagy magatartást, ami a panaszos szökésére, támadására vagy ellenszegülésére utalna.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint indokolatlan volt a bilincs alkalmazásának 2 órán keresztüli fenntartása, ami miatt sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga.

4) A végrehajtás biztosításával kapcsolatban az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

A rendőrség végrehajtási eljárásban való közreműködéséről az Rtv. 39. §-a rendelkezik. A jogszabályhely értelmében a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve – egyéb esetek mellett – végrehajtási eljárás lefolytatása céljából, ha az abban való közreműködés – jogszabály alapján – a rendőrség számára kötelező. A végrehajtási eljárásban a rendőr kirendelésének törvényességéért a végrehajtást elrendelő szerv vezetője a felelős. A birtokos távollétében történt behatolást követően – a végrehajtási eljárásban való közreműködés kivételével – a rendőrség köteles a birtokost tájékoztatni, és a vagyonvédelem érdekében szükséges intézkedést megtenni.

A Szolgálati Szabályzat 37. §-a szerint „az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv az állami és a helyi önkormányzati szervek által foganatosított végrehajtási eljárásban részt vevő személyek biztonságáért megóvásához segítséget nyújt, valamint a végrehajtási eljárásban alkalmazható helyszíni kényszer-cselekményeknek való ellenszegülést megszünteti, továbbá - ha a végrehajtási kényszer-cselekményre feljogosított az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv közreműködését kéri - végrehajtja a bíróság intézkedésében meghatározott adós személy elleni kényszer-cselekményt.

A rendőrt az erre irányuló kérelem alapján az illetékes rendőrkapitányság vezetője rendeli ki, sürgős esetben a végrehajtási cselekményt foganatosító szóbeli kérésére is. A rendőr a végrehajtás helyszínén a közreműködést kérő intézkedése alapján működik közre. Sürgős kirendelés esetén a rendőrkapitányság vezetője legalább kétfős járőrt vezényel ki, amelynek vezetőjét a parancsnoki állományból jelöli ki.

A rendőr végrehajtási cselekményeket nem végezhet, a végrehajtót kizárólagosan megillető kényszercselekményt nem foganatosíthat, rakodási, szállítási munkában nem vehet részt. A rendőr az Rtv.-ben megállapított kényszerítő eszközök megfelelő alkalmazása mellett gondoskodik arról, hogy az illetéktelen személyeket távol tartsa a végrehajtás helyszínétől. A rendőr szolgálati előjárója köteles gondoskodni erősítésről, ha a feladat teljesítése nehézségekbe ütközik.”

A jelen esetben a rendőri jelentések rögzítették, hogy a kényszervégrehajtást elrendelő határozat jogerős volt, illetve a helyszínen rendelkezésre állt a határozat egy példánya is.

A rendőrség az érintett határozatot megküldte a Testületnek, amelyből kitűnik, hogy a határozat 20-án kelt és 15 napos fellebbezési határidőt biztosított a határozat megtámadására, így amennyiben a panaszos kézhez is vette volna a kiállítás napján a határozatot, a fellebbezési határidő 2014. február 27-én bizonyosan nem telt le, így a jogerő beálltáról nem beszélhetünk. A határozat nem rendelkezik az előzetes végrehajtásról, így a végrehajtására csupán a jogerőre emelkedést követően kerülhetett sor. *(Ket. 126. § (1) bekezdés a) pont: A hatóság döntése végrehajtható, ha meghatározott cselekményre vagy magatartásra irányuló kötelezettséget állapít meg, a döntés jogerőre emelkedett, és a teljesítésre megállapított határidő vagy határnap eredménytelenül telt el.)*

A Testület álláspontja szerint az intézkedő rendőrtől – mint jogalkalmazótól és olyan személytől, aki munkája során napi szinten kell, hogy az eljárási határidő számítási és jogorvoslati szabályokat alkalmazza – elvárható, hogy felismerje, hogy egy határozat jogerős-e vagy sem, függetlenül attól, hogy a helyszínen tartózkodó közterület-felügyelő milyen tájékoztatást ad ezzel kapcsolatban. Ennek a vizsgálatnak az elvégzése már csak azért is indokolt volt a helyszínen, mivel a panaszos végig vitatta, hogy jogerős lenne a végzés.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrnek észlelnie kellett volna, hogy a részére bemutatott határozat még nem jogerős, így az nem végrehajtható, erről pedig tájékoztatnia kellett volna az önkormányzat képviselőjében megjelenő közterület-felügyelőt is az Rtv. 24. § alapján.

A tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét.

IV.

A Testület álláspontja szerint a bejelentések tartalma miatt a rendőrségnek fennállt az intézkedési kötelezettsége. Az intézkedő rendőrök jogszerűen korlátozták a panaszos személyes szabadsághoz való jogát. Ugyanakkor az azonnali bilincselés és a bilincselés fenntartása miatt sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga. Szintén sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga a tájékoztatás elmaradása miatt.

A Testület szerint a panaszost ért sérelem éri el a súlyosság azon fokát, amely a panasz az országos rendőrfőkapitány részére való továbbítását indokolja, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2015. február 26.

Dr. Lukács Tamás sk.
elnök

Dr. Kozma Ákos sk.
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra sk.
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos sk.
testületi tag

Dr. Cservák Csaba sk.
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET